

sta ter Kvarnerja z otoki in do naselja Pag. Na prvi strani so poudarili prometno omrežje z opremo na cestah, kampe, gostinske objekte ter pristanišča in marine. Drugo stran so namenili prikazu kulturne in naravne dediščine, tako območjem kot posameznim objektom. Kratka predstavitev območja in legenda je izpisana v šestih jezikih.

Med izdelki GZ pa velja najprej omeniti že 10. izletniški zemljevid merila 1 : 50.000 **Primorje in Kras**. Zasnoval in uredil jo je **Vili Kos**, za izvedbo je poskrbela **Mimi Gregorič**, vsebino sta pripravila **Bojan Saksida** in **Slavko Umek**, v angleški jezik je vsebino prevedla **Lidija Berden**, v italijanskega pa **Bojan Saksida**. Zemljevid je zložen v žepni format z lepo oblikovanimi platnicami, tiskanimi na debelejši papir.

Obsega vso slovensko in del italijanske obale (do Devina) in sega na severu tja do Vrhpolja pri Vipavi, na vzhodu pa do Divače in Škocjana. Izdelan je v že znani tehnologiji in vsebinski zasnovi. Največ pozornosti so izdelovalci namenili prometnemu omrežju in turistični vsebini: naravne in kulturne znamenitosti, gostinski objekti, razgledišča, kampi, markirane planinske poti, kopališča, bazeni, marine, kakovostne vinorodne lege itd. Razčlenjenost zemljišč je prikazana s kombinacijo plastnic in senčenja, podrobno so izpisana zemljepisna imena, dobro vidne so gosto izpisane nadmorske višine in podobno. Skratka: zemljevid ponuja obilico koristnih podatkov tako za izletnika kot pohodnika.

Hrbtna stran je v celoti namenjena opisom posameznih zanimivosti. V slovenskem, angleškem in italijanskem jeziku so dokaj podrobno predstavili kar 72 različnih lokalitet.

Obiskovalcem za Ljubljance bližnjega Krma je namenjen načrt **Sprehodi po Krimu**. GZ ga je na osnovi izletniške karte Ljubljane z okolico izdelal v približnem merilu 1 : 30.000. Založila ga je občina Vič-Rudnik v sodelovanju s planinskim društvom Podpeč-Preserje, krajevnimi skupnostmi in turističnimi društvi.

Sega od južnega dela Ljubljanskega barja na severu do Krvave peči na jugu in od Želimelj na vzhodu do Bistre na zahodu. Izdelan je podobno kot prejšnji, vendar podrobneje ponazarja vse markirane sprehajalne poti iz doline, z obrobja barja na Krim. Sicer pa so podrobneje prikazali vso potno mrežo s stezami in kolovozi ter vse turistične zanimivosti.

Na hrbtni strani je 10 izbranih barvnih fotografij in podroben opis Krma, sprehajalnih poti, kulturne dediščine, naravnih znamenitosti, planinskih domov in gostišč. Celotno besedilo je prevedeno še v angleščino. Zložen je v žepni format s prijetno oblikovano prvo in zadnjo stranjo.

Po njem bodo gotovo radi segali zlasti Ljubljanci in okoličani, ki bodo posej, ko je Krim odprt, ko je na njem postavljen pomnik izho-

dišču krimskega koordinatnega sistema in ko so obnovili tudi kočjo, to goro pogosteje obiskovali.

Še tri zavodove fotonačrte moramo vsaj omeniti.

Med njimi je najbolj zanimiv fotonačrt **Grosuplje z okolico**. Na sprednji strani ima razen povsem naravnega prikaza naselja (fotografija iz zraka z opisi ulic in nekaterih stavb v naravnih barvah) še pet barvnih fotografij, seznam ulic in pomembnejših objektov v naselju ter kratko predstavitev zahodne dolenske pokrajine z opisi najpomembnejših lokalitet v tem predelu.

Na drugi strani je zemljevid zahodne dolenske pokrajine v merilu 1 : 50.000. Na severu sega do V. Trebeljevega, na jugu do Podtabora, na vzhodu do Žužemberka in na zahodu skoraj do Turjaka. Izdelan je tako kot drugi zemljevidi te kartografske hiše s poudarjenimi prikazi že znane turistične vsebine. Na tej strani je še sedem barvnih fotografij in v nemščino in angleščino prevedeni teksti.

Založila ga je Geodetska uprava Grosuplje, zasnoval **Matjaž Kos**, tehnično izvedla **Vesna Mikek**, besedilo pripravila **Blanka Bartol**, prevedla Lidija Berden, fotografije pa so delo več avtorjev. Tudi ta zemljevid bo razen za Grosupeljčane koristen predvsem za Ljubljance in okoličane.

Celje je na eni strani predstavljeno s klasičnim, črtnim načrtom merila 1 : 8.000, na drugi s fotonačrtom mestnega jedra. Na tej strani je kratek opis mesta, preveden v angleščino in nemščino, več barvnih fotografij, seznam ulic, kulturnih spomenikov in javnih objektov.

Za **Koper** so izdelali le fotonačrt. Na hrbtni strani so opisano mesto podrobneje predstavili (opis je preveden v angleščino, italijanščino in nemščino), jo popestrili z 10 barvnimi fotografijami ter dopolnili s seznamom ulic in pomembnejših objektov v mestu.

Peter Svetik

Prek pohorskih frat do savinjskih vrhov

Planinsko društvo Maribor Matica je letos ob svoji 75-letnici izdalo monografijo planinskih fotografij **Jožeta Kovačiča** Prek pohorskih frat do savinjskih vrhov. Tako se je uresničil dolgotrni načrt mariborskega avtorja Jožeta Kovačiča (rojenedga 1912), ki je za svoje fotografije na razstaviščih doma in po svetu desetletja prejemal številna priznanja, najvišje med njimi leta 1957 v Bernu v Švici: Mednarodna zveza fotografske umetnosti mu je podelila naslov umetnik - artist (AFIAP).

Kako upravičena je bila ta podelitev, se zavedamo, ko vzamemo v roke Kovačičevo knjigo. V njej je zbranih 131 črno-belih fotografij, ki so nastajale več desetletij, najstarejše že pred drugo vojno. Po tematiki jih je avtor razdelil v tri dele: Pohorje; Od Uršlje gore od Pece in

Olševe; Savinjske Alpe. Tako je tematsko dopolnil fotografske upodobitve naših planin, saj med dosedanjimi monografijami prevladujejo fotografije Julijskih Alp. Pa še z nečim Kovačičeva monografija bistveno bogati našo planinsko fotografijo. Kakor s predano zavzetostjo lovi v svoj objektiv naravo v vseh njenih odtenkih, naj gre za široke poglede na vence skalnih vrhov ali na obsežna gozdna pobočja, ali za ozke izseke, ki v njih izstopajo drobne značilnosti te pokrajine, rože, viharniki in živali, tako je v ta svet postavljen tudi človek, ki tu živi. Posebej so vredni pozornosti pravi karakterni portreti. Značajske poteze pa nosijo tudi slike pokrajine, od mračnih pohorskih gozdov in samotnih frat (tako na Pohorju pravijo gozdnim posekam) do vrha Uršlje gore, pobočij Smrekovca in vse do večera v savinjskih vrhovih.

K slikam je stvarna pojasnila napisala avtorjeva soproga **Milena Kovačič**. V uvodnem delu beremo avtorjev življenjepiš izpod peresa **Srečka Pungartnika** in pregled Kovačičeve fotografske dejavnosti, ki ga je pripravil **Slavko Topolovec**. Dobro tretjino fotografij spremljajo kratka literarna besedila v izboru **Alenke Glazer**. Povzetek je v angleščino prevedla **Marija Kos**, v nemščino **Andreja Romih**. Knjigo je tehnično uredil in z občutkom opremil **Vito Glavič**. V tisoč izvodih jo je natisnilo GZP Mariiborski tisk Maribor.

Dobili smo knjigo, ki je vredna, da jo vzamemo v roke kadarkoli. Vsakič bomo lahko podoživljali lepoto, ki nam jo je ponudil umetnik Jože Kovačič.

Alenka Glazer

Knjigo Jožeta Kovačiča Prek pohorskih frat do savinjskih vrhov, ki obsega 280 strani, je mogoče naročiti pri založnici: Planinsko društvo Maribor Matica, Maribor, Vita Kraigherja 2; cena 3000 SIT.

Koledar PZS

»Slovenske gore 1995«

Kot navdušen gornik in ljubiteljski planinski fotograf vsako jesen z zanimanjem pričakujem planinski koledar PZS za prihajajoče leto. Zadnja leta niti ne več z zanimanjem, ampak s strahom — zaradi njegove pešajoče kakovosti. Že letos (1994: »Slovenska planinska pot«) sem bil nad njim tako razočaran, da ga nisem obesil na steno, niti ga nisem upal, takega kot je, dati komu za darilo. Koledar je obležal v omari, na domači steni pa visi soroden koledar avstrijske planinske zveze OAV.

Koledar za leto 1995 »Slovenske gore« po naslovnici obeta veliko, a že bežen pregled

naslednjih strani pokaže, da je celo glede na nezavidljivega predhodnika naredil odločen korak — navzdol. Najprej malo statistike: vsak mesec najdemo poleg osrednje pokrajinske fotografije še dve manjši fotografiji, na levi alpsko cvetlico, na desni slap. Skupaj 36 slik, ki jih je prispevalo 11 avtorjev. Letos sta najlepše motive, kot je sklepati po izboru komisije, poslala **Tone Škarja** (4 velike in 1 majhna fotografija) ter **Marko Pogačnik** (2 veliki in 11 majhnih fotografij). Njune fotografije pokrivajo skoraj polovico koledarja.

Velike pokrajinske fotografije naj bi predstavljale ogrodje koledarja, naj bi pritegnile oko s svojo privlačnostjo in všečnostjo. Naj bi — a fotografije tega koledarja niso take. Precej neposrečen izbor je poskrbel za obilico dolgočasnega skalovja čez celo sliko (najbolj pri mesecih februar, marec, junij, julij in december), ki imajo prej dokumentarno kot umetniško noto. Pa to bi še šlo, če ne bi bili posnetki neverjetno slabo reproducirani: velika zrnatost, motnost, predvsem pa zgrešene barve s pretirano »navitimi« kontrasti (najbolj pri mesecih april, september, oktober) poskrbijo za neprivlačen videz osrednjih motivov. To je najslabši del koledarja!

O levih fotografijah — alpskem cvetju — tudi ne morem najti pohvalnih besed. Namesto ozadja tam bode v oči strupena belina, ki vizualno požre cvetove in popači njihovo barvo. Dobimo vtis, da so cvetovi plastični, pobarvani z umetno barvo. Skratka, vse je videti zelo nenaravno. Moti tudi, da je s cveticami porušeno sicer dovolj uspešno prilaganje motivov letnemu času. V sneženih mesecih bi jih lahko nadomestili s kakim snežnim detajlom ali s snegom poprhano vejico.

Desne fotografije — slapovi — pa kot da niso nastale po enakih postopkih. Zanje ne velja nič prej naštetega, ponašajo se z ostrino, umirjenimi naravnimi barvami in so dovolj privlačne.

Ob fotografijah še to: ne razumem že več let trajajočega koncepta koledarja PZS z množico fotografij na vsaki strani — eno veliko in več majhnimi. Ena velika slika je povsem dovolj, konec koncev koledar visi na steni in se ga gleda bolj od daleč. Dodatne majhne fotografije, ki so stisnjene nekje spodaj ali celo delno prekrivajo glavno sliko, ne poudarjajo osrednjega motiva, ampak ga, nasprotno, slabijo. Če pa je želja idejnih vodij koledarja ta, da bi z velikim številom fotografij omogočili predstavitev večjega števila avtorjev, naj se tega tudi držijo. Za predstavitev enajstih avtorjev koledarja 1995 je dovolj 12 fotografij, vsak mesec ena, namesto 36.

Oblikovno koledar ne prinaša nič novega. Modnim trendom skuša slediti z odebeljenimi zelenimi linijami, ki pa niso posrečeno postavljene. Izbrani logotipiji sta povsem različni, ena precej okrancljana z repki, druga minimalistična, in tako mešanje že praviloma ne učinkuje dobro. Z eno besedo: nezadostno! Kako tak koledar finančno uspe, mi ni jasno. Verjetno ga rešuje